

KERYKS

MIĘDZYNARODOWY PRZEGLĄD KATECHETYCZNO-PEDAGOGICZNO-RELIGIJNY
INTERNATIONALE RELIGIONSPÄDAGOGISCH-KATECHETISCHE RUNDSCHAU
III 2004 1

Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Instytut Pastoralno-Katechetyczny Wydział Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Institut für Katholische Theologie der Hochschule Vechta – Lehrstuhl für Praktische Theologie:
Religionspädagogik und Pastoraltheologie
Institut für Religionspädagogik und Katechetik der Katholisch-Theologischen Fakultät der Universität in Wien

Rozważania autorów zawarte w dziale artykuły dotyczą konieczności elementaryzacji w studiach Starego Testamentu na wydziałach teologicznych przygotowujących nauczycieli religii (G. Steins). Z tą problematyką koresponduje artykuł *Biblia w procesie edukacji człowieka* (H. Witczyk). Kolejne refleksje odnoszą się do problematyki zawartej w *Polskim dyrektorium i innych dokumentach katechetycznych* (Z. Marek), przekazu wiary w perspektywie nowej ewangelizacji (I. Celary) i obecności kultury w katechezie (J. Michalski). Relewantne rozważania zawarte są także w artykułach dotyczących roli płciowości potraktowanej jako wyzwanie dla szkoły i nauczania religii (A. Lehner-Hartmann) oraz zadań szkoły w multireligijnej Europie (M. Jäggle). W kontekście powyższych tematów na uwagę zasługuje esej *Edukacja jako nadzieja wobec zagrożeń współczesności* (Z. Kwieciński). Nieco odrębny problem, ale korespondujący z całością numeru, dotyczy rozważań podjętych przez autora polskiego w „*Orędziu biskupów polskich do ich niemieckich Braci w Chrystusowym urzędzie pasterskim*” w kontekście stosunków polsko-niemieckich po 1945 r. (Z. Zieliński) i autora niemieckiego w *Vergebung und Versöhnung. Der Briefwechsel zwischen den deutschen und polnischen Bischöfen im Jahre 1965 und seine Vorgeschichte* (Th. Nauerth). Refleksje te dotyczą historycznego kontekstu stosunków polsko-niemieckich, zwłaszcza w perspektywie jednoczenia się Europy.

Dział praktyczny przedstawia problematykę dotyczącą wychowania i formacji we Wspólnocie „Wiara i Światło” (P. Duksa). Autor analizuje i ocenia metody pracy wychowawczej referowane przez wspólnoty integracyjne założone przez Jeana Vaniera.

Dział recenzji przybliży kolejne nowe publikacje zarówno niemieckojęzyczne, jak i polskie.

Dział sprawozdań zapoznaje z treścią polsko-niemieckiego studenckiego seminarium naukowego: *Wychowanie do pokoju w Europie*, które miało miejsce na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Obok studentów polskich uczestniczyło w nim 10 studentów z Vechty (Niemcy) wraz z prof. dr. hab. E. Spiegelem i dr. Th. Nauerthem. Dział ten zawiera również informację na temat corocznego zjazdu katechetycznego dla nauczycieli religii w diecezji Fulda.

Die Nummer enthält Texte Autoren in der strukturellen und meritorischen Aufeinanderfolge. Die Betrachtungen der Autoren betreffen die Notwendigkeit der Elementarisierung in den Studien zum Alten Testament an den theologischen Fakultäten, die Religionslehrer ausbilden (G. Steins) – das ist die Fortsetzung der erörterten Gedanken dieses Autors. Mit der Problematik von G. Steins korrespondiert der Artikel „Die Bibel im Prozeß der Erziehung des Menschen“ (H. Witczyk). Weitere Betrachtungen betreffen die im Artikel „Das polnische Direktorium und andere katechetische Dokumente“ (Z. Marek) enthaltene Problematik, die Glaubensbegleitung in der Perspektive der Neuevangelisierung (I. Celary) und die Präsenz der Kultur in der Katechese (J. Michalski). Relevante Betrachtungen enthalten auch die Artikel über: die Rolle der Sexualität als Herausforderung für Schule und Religionsunterricht (A. Lehner-Hartmann) sowie die Aufgaben der Schule im multireligiösen Europa (M. Jäggle). In diesem Kontext verdient der Essay „Die Erziehung als Hoffnung gegenüber den Gefahren der Gegenwart“ (Z. Kwieciński) besondere Aufmerksamkeit. Ein anderes Problem betreffen die Betrachtungen eines polnischen Autors in „Die Botschaft der polnischen Bischöfe an ihre deutschen Brüder im Hirtenamt in Christus...“ (Z. Zieliński) und eines deutschen Autors in „Vergebung und Versöhnung. Der Briefwechsel zwischen den deutschen und polnischen Bischöfen im Jahre 1965 und seine Vorgeschichte“ (Th. Nauerth). Diese einander ergänzenden Reflexionen betreffen den historischen Kontext der deutsch-polnischen Beziehungen in der Perspektive der Vereinigung Europas.

Der praktische Teil präsentiert die Thematik der Erziehung und Formation in der Gemeinschaft „Glaube und Leben“. Der Autor analysiert und beurteilt die Methoden der erzieherischen Arbeit in den von J. Vanier gegründeten Integrationsgemeinschaften.

Im Rezensionsteil wird der Leser mit deutschsprachigen und polnischen – Veröffentlichungen bekanntgemacht.

Der Berichtsteil beginnt mit einer Besprechung des Seminars „Friedenserziehung in Europa“, das an der Theologischen Fakultät der Ermländisch-Masurischen Universität in Olsztyn stattfand. Neben polnischen Studenten nahmen daran Studenten aus Vechta unter der Leitung von Prof. E. Spiegel und seines wissenschaftlichen Mitarbeiters Dr. Th. Nauerth teil. Der Leser findet im Berichtsteil eine Information über den „Tag der Katechese“ für Religionslehrer/innen der Diözese Fulda.

ISSN 1643-2444

TOWARZYSTWO NAUKOWE KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO

Rada Naukowa

Profesorowie:

Hans-Ferdinand Angel, Ks. Jerzy Bagrowicz, Gottfried Bitter CSSp
Martina Blasberg-Kuhnke, Anton Bucher, Aniela Dylus, Ks. Augustyn Eckmann
Rudolf Englert, Monika Jakobs, Martin Jäggle, Helmut Juros SDS
Ilse Kögler, Stanisław Kulpaczyński SDB, Kazimierz Zbigniew Kwieciński
Ks. Stephan Leimgruber, Zbigniew Marek SJ, Roman Murawski SDB
Ks. Mieczysław Rusiecki, Monika Scheidler, Bp Franz-Peter Tebartz-van Elst
Dieter Wagner, Gabriel Witaszek CSsR, Irena Wrońska, Herbert A. Zwergel

Wissenschaftlicher Beirat

Professoren/innen:

Hans-Ferdinand Angel, Jerzy Bagrowicz, Gottfried Bitter
Martina Blasberg-Kuhnke, Anton Bucher, Aniela Dylus, Augustyn Eckmann
Rudolf Englert, Monika Jakobs, Martin Jäggle, Helmut Juros
Ilse Kögler, Stanisław Kulpaczyński, Kazimierz Zbigniew Kwieciński
Stephan Leimgruber, Zbigniew Marek, Roman Murawski
Mieczysław Rusiecki, Monika Scheidler, Franz-Peter Tebartz-van Elst
Dieter Wagner, Gabriel Witaszek, Irena Wrońska, Herbert A. Zwergel

KERYKS

MIĘDZYNARODOWY PRZEGLĄD KATECHETYCZNO-PEDAGOGICZNO-RELIGIJNY
INTERNATIONALE RELIGIONSPÄDAGOGISCH-KATECHETISCHE RUNDSCHAU
III 2004 1

Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Instytut Pastoralno-Katechetyczny Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Institut für Katholische Theologie der Hochschule Vechta – Lehrstuhl für Praktische
Theologie: Religionspädagogik und Pastoraltheologie
Institut für Religionspädagogik und Katechetik der Katholisch-Theologischen Fakultät
der Universität in Wien

Komitet Redakcyjny

Ks. prof. dr hab. Cyprian Rogowski (Redaktor Naczelny)
Vogtei 14, D-37194 Wahlsburg, e-mail: cyprian.rogowski@t-online.de
cyprian.rogowski@uwm.edu.pl

Prof. dr hab. Martin Jäggle (Zastępca Redaktora Naczelnego)

Prof. dr hab. Egon Spiegel (Sekretarz Redakcji)

Ks. prof. dr hab. Stanisław Bielecki

Ks. prof. dr hab. Janusz Mariański

Recenzenci numeru

Prof. dr hab. Ralph Sauer, Prof. dr hab. Bogusław Śliwerski

Recenzenci artykułów

Prof. dr hab. Edward Ciupak, Ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki

Prof. dr hab. Karl-Josef Lesch, Prof. dr hab. Maria Libiszowska-Żółtkowska

Ks. prof. dr hab. Janusz Mariański, Prof. dr hab. Halina Rusek, Prof. dr hab. Egon Spiegel

Prof. dr hab. Karl Schwarz, Prof. dr hab. Franz-Georg Untergaßmair

Redaktionsausschuss

Prof. Dr. habil. Cyprian Rogowski (Hauptschriftleiter)
Vogtei 14, D-37194 Wahlsburg, e-mail: cyprian.rogowski@t-online.de

Prof. Dr. habil. Martin Jäggle (Stellvertreter)

Prof. Dr. habil. Egon Spiegel (Sekretär der Redaktion)

Prof. Dr. habil. Stanisław Bielecki

Prof. Dr. habil. Janusz Mariański

Rezensenten der gesamten Nummer

Prof. Dr. habil. Ralph Sauer, Prof. Dr. habil. Bogusław Śliwerski

Rezensenten der Beiträge

Prof. Dr. habil. Edward Ciupak, Prof. Dr. habil. Krzysztof Konecki

Prof. Dr. habil. Karl-Josef Lesch, Prof. Dr. habil. Maria Libiszowska-Żółtkowska

Prof. Dr. habil. Janusz Mariański, Prof. Dr. habil. Halina Rusek, Prof. Dr. habil. Egon Spiegel

Prof. Dr. habil. Karl Schwarz, Prof. Dr. habil. Franz-Georg Untergaßmair

Opracowanie redakcyjne / Redaktion der Texte

Barbara Grodzieńska

Tłumaczenie tekstów / Übersetzungen der Texte

Herbert Ulrich

Projekt okładki i opracowanie graficzne / Umschlagentwurf und graphische Bearbeitung

Jerzy Durakiewicz

Skład komputerowy / Computersatz

SIC ET NON

Adres Redakcji / Redaktionsadresse

Towarzystwo Naukowe KUL
ul. Gliniana 21, PL 20-616 Lublin
Tel. (0-48-81) 525-01-93
Tel./Fax (0-48-81) 524-31-77
e-mail: keryks@inetia.pl

Zamówienia / Bezug

Zamówienia przyjmuje Redakcja i Dział Marketingu i Kolportażu TN KUL
Bezug durch die Redaktion

© Copyright by Towarzystwo Naukowe KUL 2004

ISSN 1643-2444

Nakład 400 egz.

Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

ul. Gliniana 21, PL 20-616 Lublin
Tel. (0-48-81) 525-01-93, Tel./Fax 524-31-77
e-mail: tnkul@kul.lublin.pl <http://tn.kul.lublin.pl>
Dział Marketingu i Kolportażu tel. (0-48-81) 524-51-71

Druk / Druck

Drukarnia „Tekst” s.j., ul. Wspólna 19, PL 20-344 Lublin

Spis treści

Inhaltsverzeichnis

	Od Redakcji	8
	Von der Redaktion	9
	Gratulacje i życzenia	12
	Gratulation und Glückwunsch	13
Artykuły Beiträge	Georg Steins	15
	Słowo Boże w całej swojej pełni!? Stary Testament i konieczność elementaryzacji dydaktycznej Das Wort Gottes in seiner ganzen Fülle!? Das Alte Testament und die Notwendigkeit didaktischer Elementarisierung	
	Henryk Witczyk	27
	Biblia w procesie edukacji człowieka Die Bibel im Prozeß der Erziehung des Menschen	
	Zbigniew Marek SJ	41
	Polskie dyrektorium i inne dokumenty katechetyczne Das polnische Direktorium und andere katechetische Dokumente	
	Ireneusz Celary	61
	Przekaz i koordynacja wiary w perspektywie nowej ewangelizacji Die Vermittlung und Kommunikation des Glaubens in der Perspektive der Neuevangelisierung	
	Jaroslawa Michalski	79
	Obecność kultury w katechezie Die Präsenz der Kultur in der Katechese	
	Andrea Lehner-Hartmann	97
	„Gender Mainstreaming” jako wyzwanie dla szkoły i nauczania religii „Gender-Mainstreaming” als Herausforderung für Schule und Religionsunterricht	
	Martin Jäggle	127
	Zadanie szkoły w wieloreligijnej Europie Die Aufgabe der Schule im multireligiösen Europa	
	Zbigniew Kwieciński	145
	Edukacja jako nadzieja wobec zagrożeń współczesności Eduktion als Hoffnung angesichts der Gefahren der Gegenwart	
	Thomas Nauerth	159
	Przebaczenie i pojednanie. Korespondencja pomiędzy biskupami niemieckimi i polskimi w roku 1965 i historia ją poprzedzająca Vergebung und Versöhnung. Der Briefwechsel zwischen den deutschen und polnischen Bischöfen im Jahre 1965 und seine Vorgeschichte	

	Zygmunt Zieliński	173
	„Orędzie biskupów polskich do ich niemieckich Braci w Chrystusowym urzędzie pasterskim” w kontekście stosunków polsko-niemieckich po 1945 r. Der „Brief der polnischen Bischöfe an ihre deutschen Brüder im Hirtenamt Christi“ im Kontext der deutsch-polnischen Beziehungen nach 1945	
W kierunku praktyki Aus der Praxis	Piotr Duksa	187
	Wychowanie i formacja religijna we Wspólnocie „Wiara i Światło” Erziehung und religiöse Formation in der Gemeinschaft „Glaube und Licht”	
Recenzje Rezensionen	■ Georg Hilger, Stephan Leingruber, Hans-Georg Ziebertz (red., Hrsg.), <i>Religionsdidaktik. Ein Leitfaden für Studium, Ausbildung und Beruf</i> [Dydaktyka religii. Przewodnik dla studiów, kształcenia zawodowego i pracy] (Bernhard Jendorff)	217
	■ Thomas Schreijäck (red., Hrsg.), <i>Christwerden im Kulturwandel. Analysen, Themen und Optionen für Religionspädagogik und Praktische Theologie. Ein Handbuch</i> [Stawanie się chrześcijaninem w obliczu przemian kulturowych. Analizy, tematy i opcje pedagogiki religii i teologii praktycznej. Podręcznik] (Dieter Wagner)	221
	■ Jan Twardowski, <i>Wenn du betest, atmet Gott in dir. Religiöse Lyrik mit biblischer Lesehilfe</i> [Gdy modlisz się, Bóg w tobie oddycha. Poezja religijna z biblijną pomocą do czytania] (Gotthard Fuchs)	231
	■ Franz Georg Untergassmair, <i>Weihnachten – Wiege des Christentums. Eine exegetisch-homiletische Handreichung</i> [Boże Narodzenie – drogi chrześcijaństwa. Pomoc egzegetyczno-homiletyczna] (Gerhard Hotze)	233
	■ Janusz Mariański, <i>Między sekularyzacją i ewangelizacją. Wartości prorodzinne w świadomości młodzieży szkół średnich</i> [Zwischen Säkularisierung und Evangelisierung. Profamiliäre Werte im Bewußtsein der Mittelschuljugend] (Marek Jeżowski CMF)	236
	■ Tadeusz Panuś, <i>Zasada wierności Bogu i człowiekowi i jej realizacja w polskiej katechizacji. Studium w świetle Ramowego programu katechizacji funkcjonującego w latach 1971-2001</i> [Das Prinzip der Treue zu Gott und zum Menschen und seine Verwirklichung in der polnischen Katechese. Eine Studie im Lichte des in den Jahren 1971-2001 funktionierenden Rahmenprogramms für die Katechisierung] (Zbigniew Marek SJ)	241

■	Grzegorz Adamczyk, <i>Wartości społeczne w świadomości młodzieży niemieckiej i polskiej. Studium socjologiczne [Soziale Werte im Bewußtsein deutscher und polnischer Jugendlicher. Eine soziologische Studie]</i> (Janusz Mariański)	249
■	Teologia dla nauczycieli – Elementaryzacja w studiach nauczycielskich [Lehramt Theologie – Elementarisierung im Lehramtsstudium]: Egon Spiegel, „ <i>Lehramt Theologie – das Studium kannte vergessen</i> ”. <i>Berufseffizient elementarisieren – ein hochschuldidaktischer Orientierungsrahmen</i> [„Teologia dla nauczycieli – studia, które możesz sobie darować”. Elementaryzacja wydajności zawodowej – ramy orientacyjne dla dydaktyki na wyższych uczelniach] (Thomas Nauerth); Raimund Lachner, Egon Spiegel (red., Hrsg.) <i>Qualitätsmanagement in der Theologie. Chancen und Grenzen einer Elementarisierung im Lehramtsstudium [Zarządzanie jakością w teologii. Szanse i granice elementaryzacji w studiach nauczycielskich]</i> (Thomas Nauerth)	255
■	Georg Steins (red., Hrsg.), <i>Schweigen wäre gotteslästerlich. Die heilende Kraft der Klage [Milczenie byłoby bluźnierstwem. Lecząca moc lamentu]</i> (Cyprian Rogowski)	259
■	Matthias Scharer, Martina Kraml (red., Hrsg.), <i>Vom Leben herausgefordert. Praktisch-theologisches Forschen als kommunikativer Prozeß [Wyzwani przez życie. Badania praktyczno-teologiczne jako proces komunikacyjny]</i> (Cyprian Rogowski)	261
Sprawozdania Berichte	Alexandra Thyen Polsko-niemieckie seminarium w Olsztynie na temat wychowania do pokoju w Europie Deutsch-Polnisches Seminar Allenstein/Olsztyn, thema: Friedenserziehung in Europa	263
	Dieter Wagner „Księga pragnąca rozmowy”. Krótkie sprawozdanie na temat Dnia Katechetycznego w diecezji Fulda w 2003 r. Ein gesprächssüchtiges Buch. Kurzbericht über den Tag der Katechese der Diözese. Fulda 2003.	267
Editorial and Table of Contents		271
Informacja dla Autorów Information für die Autoren		275